

Ylioppilastutkinnon pisteytystyökalu yliopistoille

Katri Kleemola – Opiskelijavalintojen uudistushanke

Taustaa

- Haasteena: ylioppilastutkinnon pisteytys todistusvalinnassa kaikilla yliopistosektorin aloilla
  - pisteytystyökalu valmiin pisteytysmallin sijaan
- Kehitystyössä mukana eri yliopistojen edustajia, YTL
  - AMK-hanke ollut mukana kehittämistyössä, mutta on tehnyt oman sovellutuksensa
- AVAIN-tutkimusryhmän (OY) tuottama data ylioppilastutkinnon ainevalinnoista
- Muistettava, että todistusvalinta vain yksi tapa valita opiskelijoita jatkossakin

Pisteytystyökalun rakennuspalikat

- Erottelukykyisyys
  - Hakijajoukko voitava erotella toisistaan rajallisella määrällä arvosanoja ja aineita
  - Nykyiset lähtöpistemallit eivät useilla aloilla riitä todistusvalintaan
- Joustavuus
  - Pisteytyksen sovelluttava eri aloille
- Arvosanojen pisteytys
  - Vertailukelpoisuus eri tutkintokertojen välillä
  - Pisteitä arvosanoista L, E, M ja C
- Ainekorit
  - Pisteitä ei anneta mistä tahansa korkeasta arvosanasta, vaan ennalta määrättyjen ainekokonaisuuksien parhaista arvosanoista
- Aineiden painotus
  - Äidinkielelle ja matematiikalle suuri painoarvo
  - Lukion OPSin kurssimäärät
  - Aineiden painoarvo opiskelijavalinnoissa

Alakohtaiset päätökset

- Yleinen, kielellinen vai luonnontieteellinen painotus?
- Kuinka monta ainetta huomioidaan?
- Halutaanko painottaa jotakin ainetta?

Pisteytystyökalun osat

- Pistetaulukot
- Poimintamallit
- Painotettu aine

Pistetaulukot

Perustaulukko

TASO/AINE		L	E	M	C
KAIKILTA HUOMIOITAVAT AINEET					
<u>äidinkieli^a</u>		39	35	31	20
<u>painotettu aine^b</u>		37	33	29	21
AINEKORIT					
matemaattiset aineet	pitkä matematiikka	41	39	33	22
	lyhyt matematiikka	33	29	23	14
	fysiikka	34	31	27	14
	kemia	28	24	19	12
ainereaalit 1	biologia	28	24	19	12
	filosofia	22	17	13	9
	historia	30	26	20	13
	terveystieto	24	21	15	10
ainereaalit 2	maantiede	26	22	18	11
	psykologia	28	24	19	12
	uskonto tai elämäkatsomustieto	25	19	15	10
	yhteiskuntaoppi	26	23	18	11
kielet^c	pitkä	33	30	23	14
	keskipitkä	30	26	20	13
	lyhyt	26	22	17	11

Kielitaulukko

TASO/AINE		L	E	M	C
KAIKILTA HUOMIOITAVAT AINEET					
<u>äidinkieli^a</u>		39	35	31	20
<u>painotettu aine^b</u>		37	33	29	21
AINEKORIT					
matemaattiset aineet	pitkä matematiikka	41	39	33	22
	lyhyt matematiikka	33	29	23	14
	fysiikka	34	31	27	14
	kemia	28	24	19	12
ainereaalit	biologia	28	24	19	12
	filosofia	22	17	13	9
	historia	30	26	20	13
	maantiede	26	22	18	11
	psykologia	28	24	19	12
	terveystieto	24	21	15	10
	uskonto tai elämäkatsomustieto	25	19	15	10
	yhteiskuntaoppi	26	23	18	11
kielet 1^c	pitkä	33	30	23	14
	keskipitkä	30	26	20	13
	lyhyt	26	22	17	11
kielet 2^c	pitkä	33	30	23	14
	keskipitkä	30	26	20	13
	lyhyt	26	22	17	11

Matemaattinen taulukko

TASO/AINE		L	E	M	C
KAIKILTA HUOMIOITAVAT AINEET					
<u>äidinkieli^a</u>		39	35	31	20
matematiikka	pitkä matematiikka	47	43	37	21
	lyhyt matematiikka	29	25	20	14
<u>painotettu aine^b</u>		37	33	29	21
AINEKORIT					
matemaattiset	fysiikka	34	31	27	18
ainereaalit	kemia	30	28	24	15
ainereaalit	biologia	31	29	25	16
	filosofia	17	13	10	7
	historia	20	16	12	8
	maantiede	22	19	15	11
	psykologia	24	21	17	12
	terveystieto	16	13	10	6
	uskonto tai elämäkatsomustieto	18	13	10	6
kielet^c	yhteiskuntaoppi	18	14	11	7
	pitkä	25	19	16	12
	keskipitkä	23	18	14	9
	lyhyt	21	17	12	7

- Kaikilta huomioitavat aineet: äidinkieli (+painotettu aine + matematiikka)
- Ainekorit: korin parhaat pisteet tuottava aine huomioidaan

Poimintamallit

	Perustaulukko ja kielitaulukko	Matemaattinen taulukko
Hakupainepoiminta	<i>6 ainetta</i> Äidinkieli Painotettu aine Neljästä (4) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine	<i>6 ainetta</i> Äidinkieli Matematiikka Painotettu aine Kolmesta (3) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine
Painotettu poiminta	<i>5 ainetta</i> Äidinkieli Painotettu aine Kolmesta (3) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine	<i>5 ainetta</i> Äidinkieli Matematiikka Painotettu aine Kahdesta (2) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine
Laaja-alainen poiminta	<i>5 ainetta</i> Äidinkieli Neljästä (4) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine	<i>5 ainetta</i> Äidinkieli Matematiikka Kolmesta (3) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine
Suppea poiminta	<i>4 ainetta</i> Äidinkieli Kolmesta (3) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine	<i>4 ainetta</i> Äidinkieli Matematiikka Kahdesta (2) ainekorista parhaat pisteet tuottava aine

Painotettu aine

- Voi olla mikä tahansa ainereali tai kieliaine (1 kpl)
- Antaa tavallista taulukkopistemäärää korkeammat pisteet

Perustaulukko

TASO/AINE		L	E	M	C
KAIKILTA HUOMIOITAVAT AINEET					
~~kielien~~		39	35	31	28
painotettu aine^b		37	33	29	21
AINEKORI					
matemaattiset aineet	pitkä matematiikka	41	39	33	22
	lyhyt matematiikka	33	29	23	14
	fysiikka	34	31	27	14
	kemia	28	24	19	12
ainerealit 1	biologia	28	24	19	12
	filosofia	22	17	13	9
	historia	30	26	20	13
	terveystieto	24	21	15	10
ainerealit 2	maantiede	26	22	18	11
	psykologia	28	24	19	12
	uskonto tai elämäntutkimus	25	19	15	10
	yhteiskuntaoppi	26	23	18	11
kielet^c	pitkä	33	30	23	14
	keskipitkä	30	26	20	13
	lyhyt	26	22	17	11

Käytännössä esimerkiksi näin (historia)

- Ei kielellistä tai luonnontieteellistä painotusta --> perustaulukko
- Painotettu poiminta (5 ainetta)
- Painotettu aine: historia
- Hakijalta huomioidaan
  - 1. Äidinkieli
  - 2. Historia
  - 3.–5. Kolme parasta seuraavista:
    - Parhaat pisteet tuottava aine Matemaattiset aineet -korista
      - Pitkä/lyhyt matematiikka, fysiikka tai kemia
    - Parhaat pisteet tuottava aine Ainereaalit 1 -korista
      - Biologia, filosofia tai terveystieto
    - Parhaat pisteet tuottava aine Ainereaalit 2 -korista
      - Maantiede, psykologia, uskonto/et tai yhteiskuntaoppi
    - Parhaat pisteet tuottava aine Kielet-korista
      - Pitkä, keskipitkä tai lyhyt kieli

Perustaulukko

TASO/AINE		L	E	M	C
KAIKILTA HUOMIOITAVAT AINEET					
<u>äidinkieli^a</u>		39	35	31	20
<u>painotettu aine^b</u> HISTORIA		37	33	29	21
AINEKORIT					
<u>matemaattiset aineet</u>	pitkä matematiikka	41	39	33	22
	lyhyt matematiikka	33	29	23	14
	fysiikka	34	31	27	14
	kemia	28	24	19	12
<u>ainereaalit 1</u>	biologia	28	24	19	12
	filosofia	22	17	13	9
	~~historia~~	~~30~~	~~26~~	~~20~~	~~13~~
	terveystieto	24	21	15	10
<u>ainereaalit 2</u>	maantiede	26	22	18	11
	psykologia	28	24	19	12
	uskonto tai elämäkatsomustieto	25	19	15	10
	yhteiskuntaoppi	26	23	18	11
<u>kielet^c</u>	pitkä	33	30	23	14
	keskipitkä	30	26	20	13
	lyhyt	26	22	17	11

Tärkeää huomioida valintaperusteissa

- Tasapistesäännöt
  - Miten toimitaan, kun hakijat päätyvät tasapisteisiin?
- Kynnysehdot
  - Huomioidaanko todistusvalinnassa vain tietyn kriteerin täyttävät hakijat?
- Vähimmäispistemäärä
  - Onko hakijan saavutettava todistusvalinnassa tietty pistemäärä tullakseen valituksi?

Toimivuus

- Pistetyökalun pohjalta on tehty testilaskelmia aiempien hakujen aineistoilla
  - Haaste: uudet valintakäytännöt muuttavat hakijoiden käyttäytymistä vaikeasti ennustettavilla tavoilla
  - Haaste: uudet yhteisvalinnat monimutkaistavat tilannetta ja kasvattavat hakijajoukkoa
- Hakupainealoilla HY:n oikeustiede ja lääketiede
  - Tasapistesäännöt tarpeen: kärkipäässä 1–8 hakijaa samalla pistemäärällä
  - Viittä aineiden arvosanoihin perustuvaa tasapistesääntöä käyttämällä 50 parhaan joukossa tasapeliin jää
    - Lääketiede: 1 x 6 hakijaa (1. sija), 3 x 3 hakijaa, 6 x 2 hakijaa
    - Oikeustiede: 1 x 3 hakijaa, 6 x 2 hakijaa
- Muut alat
  - Työkalu toimii sekä enemmän että vähemmän suosituilla aloilla ja yliopistoissa
  - Tasapistesääntöjä hyvä määritellä kaikille aloille, vaikka tasapisteisiin päätyminen vähemmän todennäköistä kuin hakupainealoilla

Arvosanjakaumista

- Todistusvalinnassa edellytettävä arvosanojen taso riippuu täysin hakukohteesta
  - Valituksi voi tulla, vaikka kaikista huomioitavista aineista ei saisi pisteitä, mikäli hakukohteen taso ja hakijan muut pisteet sen mahdollistavat
- Edes hakupainealoilla ei edellytetä laudatur-riviä

Arvosanjakauma 50 parhaalla oikeustieteen hakijalla (HY 2016, 6 ainetta, yht.k.oppi painotettuna)

YO-AINE	KIRJOITTANEET	KESKIVARVO	MIN	MAX
Äidinkieli	50	L-	M	L
Muut kielet	1-49 / kieli	E- -E+	C	L
Pitkä matematiikka	39	E-	C	L
Lyhyt matematiikka	11	E	C	L
Yhteiskuntaoppi	48	L-	C	L
Historia	35	L-	E	L
Psykologia	17	L-	C	L
Muut ainereaalit	3-6 / aine	E- - L-	C	L

Pisteytystyön eteneminen

- Marras-joulukuu:
  - Työkalun täydennys IB, EB ja RP/DIA -tutkintojen pisteytyksellä
- Marras-helmikuu:
  - Pisteytystyökalun esittely yliopistoissa ja valintayhteistyöverkostoissa
  - Lausunnot yliopistoilta
  - Hanke tekee yliopistoille testilaskelmia päätöksenteon tueksi
- Maalis-toukokuu:
  - Yliopistot päättävät todistusvalinnan kriteereistä
- Elokuu:
  - Tiedotus lukioihin
- Kevät 2020:
  - Todistusvalinta käyttöön kaikilla aloilla

Lisätietoja hankkeesta

<http://oha-forum.fi/hankkeet/karkihanke/ylioppilastutkinnon-hyodyntaminen-opiskelijavalinnassa/>

Sivuilta löytyvät mm. pisteytystyökalu ja taustamuistio

katri.kleemola@helsinki.fi

 @katriak